

PAPER DETAILS

TITLE: Pierre Bourdieu'nün Sermaye Kavramı Bağlamında Kulüp Çalışmaları Özel Okulların Web Sitelerinin İçerik Analizi ile Değerlendirilmesi

AUTHORS: Hatice Karakus Öztürk

PAGES: 347-368

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4708887>

Hatice KARAKUŞ ÖZTÜRK

Prof. Dr. | Prof. Dr.

Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Artvin-TÜRKİYE
Artvin Çoruh University, Faculty of Art and Sciences, Department of Sociology, Artvin-TURKIYE
ORCID: 0000-0002-9929-3637
hatice_karakus@artvin.edu.tr

Pierre Bourdieu'nün Sermaye Kavramı Bağlamında Kulüp Çalışmaları Özel Okulların Web Sitelerinin İçerik Analizi ile Değerlendirilmesi

Öz

Bu çalışma, özel okulların sermaye edinme sürecinde oynadığı rolü incelemeyi amaçlamaktadır. Pierre Bourdieu'nün sermaye kavramı özelinde özel okulların kulüp faaliyetleri yoluyla öğrencilere nasıl seçkin bir eğitim sunduğu analiz edilmiştir. Özel okullar sadece akademik kazanım değil aynı zamanda farklı sermayelerin yeniden üretimine katkı sunmaktadır. Araştırma içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Örneklem, 2024 yılı LGS puanı en yüksek olan beş özel okulun kurumsal web sitelerinden elde edilen veriler ile sınırlıdır. Web siteleri belgesel tarama yöntemiyle analiz edilerek okulların sunduğu kulüp çalışmaları, uluslararası sertifikalar, kültürel etkinlikler, sosyal ve akademik faaliyetler sistematik olarak incelenmiştir. Analiz sürecinde kodlama ve tematik çerçeveleme teknikleri kullanılarak içerikler kültürel ve sanatsal sermaye, sosyal ve akademik sermaye, beden sermayesi ve spor, sembolik sermaye kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Bulgular özel okulların sanat, müzik, yaratıcı yazarlık, tiyatro, spor, münazara ve uluslararası programlar aracılığıyla öğrencilere sermaye kazandırdığını göstermektedir. Sanatsal ve estetik faaliyetler öğrencilerin sanatsal ifade gücünü artırırken sosyal ve akademik sermaye ise uluslararası ağlara entegrasyonu sağlamaktadır. Spor alanında öne çıkan etkinlikler ise disiplin becerisi, fiziksel dayanıklılık, takım çalışması ve sosyal çevre edinme sürecine yöneliktir. Toplum hizmeti programları, psikoloji ve uluslararası ödüller ise sembolik sermaye edinme sürecinin bir parçasıdır. Araştırma, özel okulların sınıfsal ayrıcalıkları yeniden üreten yapılar olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu okullarda sunulan kültürel sermaye, öğrencilerin gelecekteki akademik ve mesleki avantajlarını artırmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bourdieu, Sermaye, Eşitsizlik, İçerik analizi, Özel okul, Kulüp çalışmaları.

Club Studies in the Context of Pierre Bourdieu's Capital Concept Evaluation of Website of Private Schools with Content Analysis

Abstract

This study aims to examine the role of private schools in the process of capital acquisition. Specific to Pierre Bourdieu's concept of capital, it analyzes how private schools provide students with an elitist education through club activities. Private schools contribute not only to academic achievement but also to the reproduction of different capitals. The research was conducted using content analysis technique, one of the qualitative research methods. The population is limited to the data obtained from the corporate websites of five private schools with the highest LGS scores in 2024. The websites were analyzed by documentary scanning method and the club activities, international certificates, cultural activities, social and academic activities offered by the schools were systematically examined. In the analysis process, coding and thematic framing techniques were used to classify the content under the categories of cultural and artistic capital, social and academic capital, physical capital and sports, and symbolic capital. The findings show that private schools provide capital to students through art, music, creative writing, theater, sports, debate and international programs. While artistic and aesthetic activities increase students' artistic expression, social and academic capital enables integration into international networks. In the field of sports, the most prominent activities are related to disciplinary skills, physical endurance, teamwork and the process of acquiring a social environment. Community service programs, psychology and international awards are part of the process of acquiring symbolic capital. The research reveals that private schools function as structures that reproduce class privileges. The cultural capital offered in these schools increases students' future academic and occupational advantages.

Keywords: Bourdieu, Capital, Inequality, Content analysis, Private school, Club studies.

Giriş

Toplumsal eşitsizlik, tarih boyunca farklı sosyolojik perspektifler çerçevesinde ele alınmıştır. Pierre Bourdieu'nün alan, oyun, sermaye ve habitus şeklindeki kavram seti bu olguyu özgün bir biçimde açıklamaktadır. Yazarın kavramlarının tümü, toplumsal statülerin nasıl edinildiği ve sürdürüldüğünü açıklamada kritik öneme sahiptir. Bu çalışmanın da ana gövdesi olan sermaye; bireyin eğitim düzeyi, dil becerileri, estetik zevkleri, sosyal çevresi ve genel kültürel birikimi gibi faktörleri içerir. Dolayısıyla sermaye toplumsal hareketlilik açısından belirleyicidir. Öte yandan sermaye yalnızca bireysel çabayla değil, aile ve eğitim kurumları aracılığıyla aktarılır. Bourdieu; toplumsal yapının ekonomik, kültürel ve sembolik sermayenin bir sentezi olduğunu iddia etmektedir.

Eğitim, kültürel ve ekonomik göstergelerin en önemli belirleyicisi olarak toplumsal hareketlilikte kritik bir rol oynamaktadır. Toplumsal tabakalaşma tartışmalarının neredeyse tamamı kültürel ve ekonomik göstergelerdeki dengesizlik üzerine kuruludur. Eğitim, bireyler için eşitsizliğin bertaraf edilmesini sağlayabilecek bir araç olabileceği gibi, yanlış kurgulandığında toplumsal tabakalaşmayı daha da derinleştiren bir mekanizmaya dönüşebilir. Eğitime erişimde yaşanan farklılıklar, bireylerin toplumsal hareketlilik şansını doğrudan etkilemekte ve bu sürecin sınıfsal kökenleri, eğitim deneyimleriyle birlikte belirlenmektedir.

Eğitim, öğrenme üzerine kurulu uzun soluklu bir süreçtir. Bu süreç kesintiye uğradığında yani kitle öğrenmeden mahrum kaldığında akış yavaşlayacak belki de duracaktır. Hayatı takip edebilme becerisi belki de bu nedenle eşitsizliğin çözümü olarak düşünülür. Mevcut literatür eşitsizliğin çözümüne yönelik somut yapısal öneriler sunmaktadır. Sosyal çalışmacılar ve eğitim bilimciler haklı olarak yapının sürece yön verdiği tezini sıklıkla işlemektedirler. Bu yönüyle eğitim tıpkı bir tiyatro oyunundaki gibi kararlı bir hazırlığın sahnedeki performansı gibi düşünülebilir. Sahne gerisinde hazırlıksız olan oyuncunun sahne önündeki performansı da beklentilerin altında kalacaktır. Benzer bir durum öğrencilerin okul yaşantısı için de geçerlidir. Şöyle ki okulun beklentilerine cevap veremeyen öğrenciler performans uygulamalarında (sınav, yarışma gibi) hayal kırıklığı yaşamaktadırlar. Farklı türdeki okullarda okul terki, devamsızlık ya da okuldan türlü gerekçeler ile uzaklaşma/kaçma davranışı gösterenlerin, hazırlıklı olmayan kitle olması tesadüfi değildir. Bu kitlelerin ortak bir diğer noktası ise eğitimi sevmemeleridir. Okul öğretim kadar eğitim de dediğimiz farklı türde beceri seçenekleri sunan bir yaşam alanıdır. Bu alanda öğrenci bazen kendini başka türlü hisseder ve göstermek ister. Akademik olarak kendini tanımayan/gösteremeyen öğrencinin zaman zaman sosyokültürel düzeyde kendini bilmeye/göstermeye ihtiyacı vardır. Kendini keşfederek öğrenme sürecine hazırlanma, bazı öğrenciler için başarının da formülüdür.

Özgünlük ve kendini tanıma ekonomik ve kültürel göstergeler için ayırt edici sıfatlardır. Kültürel olarak kendini yetkin, farklı ve özel hisseden bireyler sıradanlığın kalıplarından kurtulmanın avantajı ile daha nitelikli yol almakta ve rotasını kendi özgün çizgisinde ilerletebilmektedir. Özgün olduğu düşüncesine sahip olanlar, eşitsiz olma düşüncesini bu şekilde pasivize ederler. Özgün yanını ortaya çıkarabilenler, sıradanlığın hakimiyetine meydan okurlar ki eğitim farklılıkların zenginliğine inanan bir mantık üzerine inşa edilmektedir. Bu yönüyle bu çalışmanın da konusunu oluşturan sermaye eğitimin bahsi geçen bütünselliğini özetleyen, kültürel ve ekonomik göstergelerin nasıl ahenk içinde olması gerektiğini ifade eden bir öze sahiptir.

Eşitsizliğin nedenleri ve sonuçları Bourdieu'nün özgün sosyoloji tasarımının da ilham kaynağıdır. Yazar, bu tasarımda dört ana kavram (alan, oyun, sermaye, habitus) üzerinden, bireyin yetkin duruşunun altında yatan nedenlerin sosyokültürel okumasını yapmaktadır. Hayatı bir mücadeleye benzeten yazar için, her insan kendi özel alanında bu mücadelenin öznesidir. Bu özne savaşılar, strateji geliştirerek ve manevralar yaparak alandaki varlığını önce koruma sonra da pekiştirme derdindedir. İşte bu mücadelede bireyi donanımlı yapan kriter ise sermayedir.

İktisattan transfer edilen sermaye, yazara göre hayat boyu edinilen birikimlerin tümüdür. Bu birikimler ekonomik, kültürel, sosyal ve simgesel sermaye olup, alandaki mücadelede kullanılacak birer kozdur. Bu yönüyle sermaye manevra yapabilmek, kaynaklardan faydalanmak için dış dünyadaki yaşamın harcamalarıdır.

Bu çalışma, özel okulların sermaye üretiminde oynadığı rolü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, özel okulların kulüp çalışmaları aracılığıyla nasıl bir kültürel, simgesel ve sosyal sermaye inşası gerçekleştirdiği, kurumsal web siteleri üzerinden içerik analizi yöntemi ile incelenecektir. Eğitim kurumlarının sunduğu kültürel, sosyal ve simgesel sermaye unsurları, sanat ve edebiyat etkinlikleri, sosyal ve akademik ağlar, spor faaliyetleri ve uluslararası sertifikasyon programları üzerinden değerlendirilecektir. Swartz'ın (2011) belirttiği gibi, üst sınıflar eğitim tercihlerinde sadece akademik başarıyı değil, prestijli ağlar ve simgesel sermayeye erişimi de önceliklendirmektedir. Dolayısıyla, okullar yalnızca bilgi aktaran mekânlar olmaktan öte, sınıfsal ayrıcalıkların yeniden üretildiği alanlar olarak işlev görmektedir.

Bourdieu'nün Sermaye Kavramı Üzerine

Eşitsizlik olgusu, tarihsel kökeni bilinmeyen ancak toplumsal yapılar içinde sürekli tartışılan bir konudur. İnsanlar arasındaki eşitsizliğin nedenleri farklı sosyolojik perspektifler aracılığıyla ele alınabilirken, bu çalışmada sorunun analizi Bourdieu'nün teorik çerçevesi üzerinden yapılacaktır. Wallace & Wolf'un (2013, s.166) belirttiği gibi, sınıflar kendilerini yeniden üretirek ayrıcalıklarını sonraki kuşaklara aktarmakta ve böylece toplumsal hiyerarşiyi korumaktadırlar. Seçkin sınıfların kendilerini diğer toplumsal kesimlerden ayırma biçimi, yalnızca ekonomik avantajlarla sınırlı kalmayıp, kültürel ve sembolik pratikler yoluyla da sürdürülen bir "biz" ve "ötekiler" ayırımına dayanmaktadır. Bu bağlamda Bourdieu, toplumsal eşitsizlikleri analiz ederken geliştirdiği metaforlar aracılığıyla bu seçkin yapının oluşumuna odaklanır. Özellikle eşitsizliklerin nasıl üretildiği ve bu sürecin ekonomik ve kültürel pratikler üzerinden nasıl biçimlendirildiği sorusu, onun çalışmalarında temel çıkış noktasıdır (Hazır, 2014, s. 234). Bourdieu'nün özgün kuramsal yaklaşımında, toplumsal alanların işleyişini anlamak için alan, oyun, sermaye ve habitus kavramları kritik bir öneme sahiptir. Bu kavramlar, bireylerin toplumsal konumlarını belirleyen dinamikleri açıklarken, aynı zamanda sınıfsal farklılıkların nasıl nesilden nesile aktarıldığını da ortaya koymaktadır. Böylece toplumsal eşitsizliğin sürekliliğini anlamak; yalnızca ekonomik yapıların değil, kültürel ve sembolik sermaye mekanizmalarının da çözümlenmesini gerektiren çok boyutlu bir analiz alanına dönüşmektedir.

Toplumsal eşitsizliklerin yazarın kavramsal şeması ile nasıl ele alındığını daha da somutlaştırmak için alan, oyun, sermaye ve habitus kavramları, tablo şeklinde özetlenmiştir.

Tablo 1¹

Pierre Bourdieu'nün Temel Kavramları

Kavramlar	Açıklamaları
Alan (eğitim, kültür, siyaset, spor, edebiyat, ekonomi vs.)	Mücadele sahnesi (Göker, 2007; Ritzer & Stepnisky, 2013, s. 156; Savage, 2014, s. 115).
Oyun	Alanda var olabilmek için yapılan manevralar (Bourdieu & Wacquant, 2016).
Sermaye	Kazançlara ulaşmayı sağlayan kaynak, kar ve verimlilik elde etme (Bourdieu, 2013, s. 106), rol beklentileri, itibar (Öğütle & Çeğin, 2010, s. 123).
Ekonomik sermaye	Miras, gelir (Waquant, 2014; Bourdieu, 2013), ekonomik statü (Keleş, 2012), finansal stok (Kleanthous, 2018, s. 250), toprak, fabrika, miras kalan gelir-bina-resim- seramikler (Huang, 2019, p. 45).
Kültürel sermaye	Tahsil, diploma (Waquant, 2014), dil, zevk ve beğeniler (Durmuş, 2020), sözel beceri, genel kültür, tercihler (estetik), okul sistemi hakkında bilgi/farkındalık (Swartz, 2011, s. 111).
Sosyal sermaye	Faydalı ilişkiler (Waquant, 2014; Huang, 2019, p. 45), tavsiye edilme (Bourdieu & Passeron 2015), üyelikler (Keleş, 2012).
Simgesel sermaye	Prestij, tanınma (Waquant, 2014), onaylanan ve tanınan ekonomik veya kültürel sermaye (Wallace & Wolf, 2013, s. 168), saygınlık (Swartz, 2011, s. 133).
Habitus	Edinilmiş şemalar sistemi (yatkinlıklar bütünü) (Wallace & Wolf, 2013, s. 169; Bourdieu, 2013, s. 47; Bourdieu, 2015, s. 234; Etil & Demir, 2014, s. 340), beceriklilik, davranış biçimi, eylem kapasitesi (Bourdieu, 2013, s. 42), devamlılık arz eden dönüştürülebilir yatkinlıklar sistemi (Bourdieu, 1990a'dan akt: Durmuş, 2020), oyundaki oyuncunun bir sonraki vuruşu sezgileri ile kavrama kapasitesi (Calhoun, 2016, s. 79), alışkanlıklar kümesi (Aktay, 2016, s. 478), alanın yapısal karakterinin özne tarafından içselleştirilmesi (Etil & Demir, 2014, s. 339).

Bourdieu'ya göre toplumsal yaşam; bireylerin var olma, kaynaklara erişme ve hayatta kalma mücadelesi verdikleri dinamik bir mücadele sahnesi olarak şekillenir. Bu bağlamda alan kavramı, toplumsal mücadelenin yürütüldüğü yer olarak onun teorik çerçevesinde merkezi bir konumda yer alır. Alan, mücadelenin gerçekleştiği mekân ve oyunların sürdürüldüğü yerdir (Göker, 2007; Ritzer & Stepnisky, 2013, s. 156; Savage, 2014, s. 115; Ritzer, 2013, s. 400). Türkçe Sözlük'te (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011, s. 1719) mücadele, herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede mücadeleye dair vurgulanan amaca erişme, karşı koyabilme, çaba ve savaşım unsurları, Bourdieu'nün kuramsal yaklaşımının temel noktalarıyla örtüşmektedir. Ancak bu mücadelenin nasıl ve hangi mekanizmalarla sürdürüldüğü sorusu, onun teorisinde bir diğer kritik kavram olan oyun kavramını devreye sokmaktadır. Bourdieu, oyunu bireyin alandaki varlığını sürdürebilmek için gerçekleştirdiği stratejik manevralar bütünü olarak tanımlar (Bourdieu & Wacquant, 2016). Bu bağlamda toplumsal eylemin belirlenmesinde oyun duygusu önemli bir yönlendirici faktör olarak öne çıkar (Bourdieu, 2016, s. 47). Mücadele sahnesinde başarılı olmak için bireylerin doğru stratejiler ve manevralar geliştirmesi gerekmektedir. Türkçe Sözlük'te manevra, istenilen amaca ulaşmak için tutulması gereken yol, işleyişi düzenleme, yönetme biçimi, hareket gidiş geliş, tatbikat (TDK, 2011, s. 1620) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çerçevede, toplumsal alanda başarılı olabilmek için alanın işleyişini bilen, stratejik hamleleri planlayan ve etkili manevralar yapabilen bireylerin avantaj sağlayacağı söylenebilir. Bourdieu'ye göre doğru manevralar, bireyin bir sonraki adımını da şekillendirerek

¹ Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

alandaki konumunu güçlendirmesine olanak tanımaktadır. Bu nedenle, bireylerin toplumsal oyundaki başarıları yalnızca sahip oldukları sermaye ile değil, aynı zamanda alanın dinamiklerine uygun stratejiler geliştirme yetkinlikleri ile de doğrudan ilişkilidir.

Toplumsal mücadelede bireylerin ve grupların stratejik manevralarını belirleyen temel unsur güce sahip olmaktır. Bourdieu'nün teorik çerçevesinde güç, sermaye kavramına karşılık gelmekte ve alan içindeki maddi kaynakların dağılımı olarak tanımlanmaktadır (Etil & Demir, 2014, s. 336). Sermaye, bireylerin toplumsal alandaki konumlarını belirleyen temel unsurlardan biri olup, yalnızca ekonomik birikimle sınırlı kalmaz; aynı zamanda kültürel, sosyal ve sembolik boyutlarıyla da toplumsal ilişkileri şekillendirir. Ekonomi Sözlüğü'nde sermaye (Bouvier vd., 1977, s. 464-466), sosyal üretim ilişkileri içerisinde sürekli dönüşüme uğrayan, üretici karşılıkları olan bir değer olarak tanımlanmaktadır. Sermaye yalnızca elde tutulan bir varlık değil, aynı zamanda planlı bir şekilde yönetilmesi ve dengeli dağıtılması gereken bir kaynak olarak değerlendirilir. Dengeli bir sermaye yönetimi, ekonomik büyümenin istikrarlılığı açısından kritik öneme sahiptir. Kısa, orta ve uzun vadeli planlamalarda sermaye, belirsiz bir geleceğe yönelik bir yatırım aracı olarak ele alınmakta ve bu bağlamda risk yönetiminin temel bileşenlerinden biri olarak görülmektedir. Sermayenin yokluğu ise toplumsal ve ekonomik gelişimi sekteye uğratarak bireylerin ve grupların hedeflerine ulaşmalarını geciktiren bir engel hâline gelir. Sermaye birikimi, yalnızca maddi kaynakların varlığına değil, aynı zamanda beceri, bilgi ve yeteneğin stratejik bir biçimde kullanılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bourdieu'nün perspektifinden bakıldığında, bireylerin toplumsal alandaki mücadelelerini şekillendiren en önemli faktörlerden biri olan sermaye, yalnızca sahip olunan bir değer değil, aynı zamanda doğru biçimde yönetilmesi gereken bir güç mekanizmasıdır.

Bourdieu, sermaye kavramını ekonomik alanın ötesine taşıyarak kültürel alana uyarlamış ve bu bağlamda kültürel sermaye kavramını geliştirmiştir. Ekonomide paranın değişim aracı ve değer taşıyıcı olması gibi, Bourdieu'nün kuramsal çerçevesinde kültür de bireyi şekillendiren, ona toplumsal yaşamda statü kazandıran ve hayatına anlam katan temel bir unsur olarak ele alınmaktadır. Sermayenin iktisadi tanımında öne çıkan değer, sosyal üretim, süreklilik, dönüşüm, dengeli olma, planlama, risk yönetimi, birikim, beceri, bilgi ve yeteneğin dolaşıma sokulması gibi unsurlar, Bourdieu'nün perspektifinde kültürel sermaye aracılığıyla toplumsal yaşamın örgütlenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, kültür bir birikim ve yatırım alanı olarak değerlendirilmektedir. Bireylerin kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri için kültürel sermaye birikimi kritik bir öneme sahiptir. Kültürel sermayenin bireysel ve toplumsal düzeyde yeniden üretimi, yalnızca mevcut değerlerin korunmasını değil, aynı zamanda dönüşüme uğrayarak yaratıcı ve katma değeri yüksek bir hayat tarzının inşa edilmesini de gerektirir. Bu süreç, bireyin toplumsal statüsünü güçlendirmesine ve gelecekteki fırsatlarını genişletmesine olanak tanır. Ancak sermayenin yokluğu, bu beklentileri sekteye uğratarak bireyin toplumsal mobilitasını ve gelişim potansiyelini sınırlayan bir engel hâline gelebilir. Dolayısıyla, Bourdieu'nün analizinde kültürel sermaye, toplumsal yapı içinde bireylerin konumlarını belirleyen ve onların başarıya ulaşma kapasitelerini şekillendiren temel bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Sermaye, Bourdieu sosyolojisinde toplumsal alanın geçer akçesi olarak tanımlanmakta (Göker, 2007) ve bireylerin alandaki rekabetten doğan özel kazançlara ulaşmasını sağlayan bir kaynak işlevi görmektedir (Wacquant, 2016, s. 62). Aynı zamanda sermaye, alandaki pratiklerin nasıl yürütüleceğine dair bilgiyi içerirken (Ritzer, 2013, s. 324) kâr, verimlilik ve statü kazandıran bir mekanizma olarak da değerlendirilmektedir (Bourdieu, 2013, s. 106). Bunun yanı sıra, sermaye bireye itibar sağlayan bir misyon yüklemekte ve toplumsal hiyerarşi içindeki konumunu belirleyen bir unsur olarak işlev görmektedir (Öğüt & Çeğin, 2010, s. 123). Bourdieu'nün kuramsal çerçevesinde sermaye ekonomik, sosyal, kültürel ve simgesel olmak üzere dört farklı biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu sermaye türleri, bir bütün olarak toplumsal yapının işleyişini anlamada bir yapbozun parçaları gibi birbirini tamamlamakta ve bireyin alandaki hareket kabiliyetini

şekillendirmektedir. Ekonomik sermaye, maddi kaynaklara ve finansal güce; kültürel sermaye, eğitim, bilgi ve sanatsal birikime; sosyal sermaye, bireyin sahip olduğu toplumsal bağlantılar ve ağlara; simgesel sermaye ise itibara ve toplumsal tanınmaya karşılık gelmektedir. Bourdieu'ye göre, bu dört sermaye türünün toplamı, bireyin toplumsal oyunda sahip olduğu avantajları ve hareket alanını belirlemektedir. Oyundaki kurallar, bireylerin bu farklı sermaye biçimlerini nasıl edindiği, biriktirdiği ve dönüştürdüğü ile doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla, sermaye birikimi bireyin yalnızca mevcut konumunu değil, gelecekteki hamlelerini de şekillendiren bir güç unsuru olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda, sermayelerin toplamı, toplumsal oyundaki dengeleri belirleyerek bireyin alandaki rekabet gücünü artıran temel faktörlerden biri hâline gelmektedir.

Ekonomik sermaye, bireyin finansal kaynaklara erişimini ve maddi varlık birikimini ifade eden temel bir sermaye biçimi olarak, finansal stoklamanın bir karşılığı olarak değerlendirilmektedir (Kleanthous, 2018, s. 250). Bu sermaye, ekonomik kaynaklara egemen olma (Wallace & Wolf, 2013, s. 165; Ritzer, 2013, s. 324), maddi mal varlığı (Jourdain & Naulin, 2020, s. 106), miras yoluyla aktarılan servet (Wacquant, 2014; Bourdieu, 2013) ve fabrika, toprak gibi üretim araçlarını kontrol etme (Huang, 2019, p. 45) unsurlarını içermektedir. Ayrıca ekonomik statü, bireyin toplumsal konumunu belirleyen temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır (Keleş, 2012). Ekonomik sermayenin ayırt edici özelliği, bireylere yalnızca maddi avantajlar sunmakla kalmayıp, aynı zamanda diğer sermaye türlerine erişimi kolaylaştıran bir araç olmasıdır (Jourdain & Naulin, 2020, s. 106). Bu sermaye, toplumsal yapılar içinde nesilden nesile miras yoluyla aktarılmakta ve böylece mevcut sınıfsal farklılıkların sürekliliğini sağlamaktadır (Jourdain & Naulin, 2020, s. 108).

Toplumsal sermaye, bireylerin ve grupların sosyal ağlar aracılığıyla elde ettikleri avantajları kapsayan önemli bir sermaye biçimi olarak, sosyolojik literatürde geniş bir şekilde ele alınmıştır. Wacquant (2014) ve Huang'ın (2019, p. 45) vurguladığı faydalı ilişkiler, bireylerin toplumsal konumlarını güçlendiren ve onlara ekonomik, kültürel ya da sembolik sermaye sağlayan etkileşimler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür ilişkiler, bireylerin farklı sosyal alanlarda daha etkin bir konum elde etmelerine olanak tanırken, aynı zamanda sınıfsal ve mesleki ilerleme açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Bourdieu & Passeron'un (2015) çalışmaları, bu bağlamda tavsiye edilme olgusunun bireylerin eğitimsel ve mesleki süreçlerde fırsat eşitsizliklerini artıran ya da azaltan bir mekanizma olarak işlediğini göstermektedir. Özellikle eğitim ve iş dünyasında sosyal çevrelerin bireylerin geleceğini şekillendirdiği düşünüldüğünde, tavsiye edilme pratiğinin toplumsal mobilitede kritik bir rol oynadığı söylenebilir. Bu tür bağlantılar, bireylere yalnızca aidiyet hissi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda çeşitli maddi ve manevi avantajlar sunarak toplumsal alandaki hareketliliklerini de belirlemektedir. Bu çerçevede, faydalı ilişkiler, tavsiye edilme ve üyelikler, bireylerin toplumsal konumlarını inşa etme ve sürdürme süreçlerinde önemli rol oynayan sosyal sermaye unsurları olarak öne çıkmaktadır. Sosyal sermaye, bireylere kişisel ve profesyonel faydalar sağlayan ilişkiler bütünü olarak tanımlanmakta (Wacquant, 2014; Huang, 2019, p. 45) ve bireylerin çeşitli kurumsal yapılara dahil olmasıyla güçlenmektedir. Bu bağlamda, kurumlara üyelikler (Keleş, 2012) ve tavsiye edilme mekanizmaları (Bourdieu & Passeron, 2015) sosyal sermayenin temel bileşenleri arasında yer almaktadır. Aynı zamanda, grup üyeliği aracılığıyla ihtiyaç duyulan ağ ilişkilerini sağlayarak bireylerin toplumsal hareketliliğini artırdığı görülmektedir (Çelik, 2014, s. 268). Sosyal sermaye yalnızca bireylere pratik avantajlar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onlara onur, saygınlık, toplumsal tanınırlık ve prestij kazandıran bir birikim olarak işlev görmektedir (Ritzer, 2013, s. 400; Jourdain & Naulin, 2020, s. 108). Bunun yanı sıra, toplumsal alandaki güç ilişkilerini şekillendiren ve tanınmış kültürel sermayeyi meşrulaştıran bir mekanizma olarak da önemli bir rol üstlenmektedir (Wallace & Wolf, 2013, s. 168). Bu doğrultuda, sosyal sermaye, bireylerin toplumsal statülerini güçlendiren ve sahip oldukları diğer sermaye türlerini daha etkili bir şekilde kullanmalarına imkân tanıyan önemli bir dinamik olarak öne çıkmaktadır.

Toplumsal hiyerarşinin inşasında ve bireylerin sosyal statülerinin belirlenmesinde prestij, tanınma ve saygınlık kavramları merkezi bir rol oynamaktadır. Wacquant (2014) tarafından ele alınan prestij ve tanınma, bireylerin veya grupların toplumsal alanlarda sahip oldukları sembolik gücün bir yansımasıdır. Toplumda belirli bireylerin ya da grupların prestij kazanması, yalnızca kişisel başarılarıyla değil, içinde bulundukları sosyal yapı, bağlantılar ve meşrulaştırılmış güç ilişkileriyle de şekillenmektedir. Wallace & Wolfun (2013, s. 168) çalışmalarında vurguladığı, onaylanan ve tanınan ekonomik ya da kültürel sermaye, prestijin ve tanınmanın yalnızca bireysel değil, toplumsal düzeyde kabul gören sermaye türleriyle doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bir bireyin ya da grubun ekonomik ya da kültürel sermayesi toplumsal olarak meşru ve değerli kabul edildiğinde, prestij ve saygınlık kazanması daha olası hâle gelmektedir. Bu bağlamda Swartz (2011, s. 133) tarafından ele alınan saygınlık, bireyin veya grubun belirli toplumsal normlara ve değerlere uygun hareket etmesiyle inşa edilen ve sürdürülen bir statü göstergesidir. Saygınlık, bireyin toplumsal kabul görmesi ve prestij elde etmesi açısından kritik bir unsur olup, özellikle ekonomik ve kültürel sermayenin meşruiyet kazanmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu çerçevede prestij, tanınma, ekonomik ve kültürel sermayenin onaylanması ve saygınlık, bireylerin toplumsal alandaki konumlarını belirleyen ve onların sosyal sermayelerini güçlendiren temel unsurlar arasında yer almaktadır.

Bourdieu, toplumsal alandaki oyunda belirleyici faktörün kültürel sermaye olduğunu sıklıkla vurgulamakta ve bu sermaye türüne diğerlerinden daha fazla önem atfetmektedir. Bu yaklaşımın bir sonucu olarak, kültürel sermayeye dair detaylara yoğunlaşmakta ve konuyu daha ayrıntılı alt başlıklar altında ele almaktadır. Kültürel sermaye, Bourdieu ve Passeron (2014) tarafından özellikle okul temelli eşitsizlikleri açıklamak amacıyla geliştirilmiş bir metafor olarak öne çıkmaktadır. Kavram, ilk kez Varisler: Öğrenciler ve Kültür (Bourdieu & Passeron, 2014) adlı çalışmada ortaya konulmuş, daha sonra Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi (Bourdieu, 2015) adlı eserde daha detaylı bir biçimde incelenmiştir. Bourdieu, bu eserinde Fransız toplumunda sınıflara nüfuz eden eşitsizliğin kültürel boyutlarına odaklanarak, kültürel tüketim ile toplumsal eşitsizlikler arasındaki ilişkinin (Bennett & Savage, 2004, p. 7) toplumsal hiyerarşileri nasıl pekiştirdiğini göstermeye çalışmıştır. Bourdieu'nün kültürel sermaye kavramına yönelmesinin temel motivasyonlarından biri, toplumsal hiyerarşilerin en çok kültürel yetkinlikler üzerinden kendini göstermesidir (Prieur & Savage, 2013, p. 248; Lamont & Lareau, 1988, p. 154). Bu bağlamda kültürel sermaye, özünde bilgi ve yetkinlik olarak tanımlanabilir (Budak, 2015, s. 21). Kültürel sermayenin oluşum sürecini tetikleyen bir diğer unsur ise, kültürel prestije duyulan ihtiyaçtır (Kataoka, 2017, p. 16). Prestij, statü, saygınlık, itibar kazanma, ayrıcalık elde etme, kalite, ender olma ve standartları aşma gibi kavramlarla ilişkili olduğundan, kültürel sermayenin toplumsal yapılar içerisindeki rolü daha da netleşmektedir. Bourdieu (2015), ilgili çalışmasında statü ile kültürel tüketim arasındaki ilişkiyi daha belirgin hale getirerek arzu edilen standartların kazanımının eğitim yoluyla elde edilecek kültürel sermayenin niceliği ve niteliğine bağlı olduğunu ileri sürmektedir. Kültürel sermayenin temel çıktılarından biri olan statü, sosyolojik anlamda saygınlık, ilgi ve cazibenin bir karşılığı olarak değerlendirilmektedir (Miller, 2012, s. 85). Bu noktada Swartz (2011, s. 113), kültürel sermayeye yatırım yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Yazara göre toplumsal oyunun kuralları bu doğrultuda şekillenmektedir. Oyuna dahil olabilmenin yolu, kültürel sermaye birikimi yapmak ve ihtiyaç hâlinde bu birikim üzerinden katma değer elde etmektir. Dolayısıyla Bourdieu'nün perspektifinden bakıldığında, kültürel sermaye yalnızca bireyin toplumsal konumunu belirleyen bir unsur değil, aynı zamanda toplumsal alandaki güç ilişkilerini sürdüren ve yeniden üreten bir mekanizma olarak işlev görmektedir.

Bilgi, yetkinlik ve kültürel prestij gibi toplumsal alanda ihtiyaç duyulan sermaye biçimlerinin belirli ölçütleri bulunmaktadır. Bourdieu, kültürel sermayeyi bedenselleşmiş, nesneleşmiş ve kurumsallaşmış kültürel sermaye olarak üç farklı alt kategoriye ayırarak analiz etmektedir.

Tablo 2 ²

Pierre Bourdieu'nün Kültürel Sermaye Kavramı

Kültürel Sermaye	Açıklaması
Bedenselleşmiş	Öğrenilen dil alışkanlıkları, yazma stili ve vücudun farklı bağlamlarda kullanılma tarzları (Göker, 2016, s. 282), beceriler, konuşma tarzı, duruş (Huang, 2019, p. 46).
Nesneleşmiş	Kitaplar, tablolar, seramikler, resimler, sanat ve bilim eserleri (Huang, 2019, p. 46; Aydın, 2016, s. 33; Thomas, 2019, p. 36).
Kurumsallaşmış	Sertifika, lisans, eğitim sistemi (Huang, 2019, p. 46; Aydın, 2016, s. 33).

Bireylerin okulda edindikleri dil alışkanlıkları, yazma eğilimleri (Göker, 2016, s. 282) ve konuşma tarzları (Huang, 2019, p. 46), kültürel sermayenin bedenselleşmiş formuna dair önemli göstergeler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür beceriler, bireyin bedeni ve zihni aracılığıyla içselleştirdiği kültürel pratikler olup, eğitim ve sosyalizasyon süreçleriyle doğrudan ilişkilidir. Öte yandan, sanat ve bilim eserleri ile çeşitli alanlarda yazılmış kitaplar (Huang, 2019, p. 46; Aydın, 2016, s. 33; Thomas, 2019, p. 36), kültürel sermayenin nesneleşmiş biçimini oluşturmaktadır. Bu sermaye türü, maddi nesnelere yansıyan kültürel birikimi ifade etmekte olup, bireyin bu tür kaynaklara erişimi ve bunları etkin bir şekilde kullanabilmesi toplumsal konumu açısından belirleyici bir unsur hâline gelmektedir. Bu süreçlerin sonucunda, bireylerin kurumlardan edindikleri sertifikalar ve diplomalar (Huang, 2019, p. 46; Aydın, 2016, s. 33), kurumsallaşmış kültürel sermayenin temel örnekleri olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim kurumları tarafından verilen bu resmî belgeler, bireylerin bilgi ve yetkinliklerinin toplumsal olarak tanınmasını sağlayan araçlar olup, kültürel sermayenin kurumsal düzeyde meşrulaştırılmasını mümkün kılmaktadır. Bourdieu, bu üç farklı kültürel sermaye türünün bireylerin tahsil düzeylerini, dil, zevk ve beğeni pratiklerini farklılaştırdığını ifade etmektedir (Wacquant, 2014; Durmuş, 2020). Bu farklılaşma, bireylerin okul hakkında sahip oldukları bilgi ve farkındalık düzeyini de çeşitlendirmekte ve kültürel sermayeye erişim olanaklarının toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizliği yeniden üreten bir mekanizma olarak işlemesine yol açmaktadır (Swartz, 2011, s. 111). Sonuç olarak, kültürel sermayenin tüm bu görünüşleri, bireylerin sınıfsal kökenleri ve eğitim deneyimleriyle doğrudan bağlantılıdır (Ritzer & Stepnisky, 2013, s. 158). Bu bağlamda, kültürel sermaye yalnızca bireysel bir birikim değil, aynı zamanda toplumsal yapı içinde eşitsizliklerin yeniden üretiminde kilit bir faktör olarak işlev görmektedir.

Bourdieu'nün bir diğer kavramı olan habitus ise bu döngünün son halkası olarak düşünebilir. Habitus, bireyin edindiği yatkınlıklar bütünü olup, bireyin toplumsal alandaki eylemlerini yönlendiren alışkanlıklar, pratikler ve stratejik seçimler biçiminde kendini gösterir (Wallace & Wolf, 2013, s. 169; Bourdieu, 2013, s. 47; Bourdieu, 2015, s. 234; Etil & Demir, 2014, s. 340). Bu kavram, bireyin alışkanlıklarını (Aktay, 2016, s. 478), eylem kapasitesini (Bourdieu, 2013, s. 42) ve toplumsal alanda bir sonraki hamlesini sezgisel olarak kavrayabilme yetisini ifade etmektedir (Calhoun, 2016, s. 79). Aynı zamanda alanın yapısal özelliklerinin birey tarafından içselleştirilmesi anlamına da gelmektedir (Etil & Demir, 2014, s. 339). Bourdieu'ye göre habitus, düşünce ve eylem şemalarının temel belirleyicisi olup (Wallace & Wolf, 2013, s. 169), pratiğin üreticisi ve yapının yeniden üreticisi olarak işlev görmektedir (Wacquant, 2016, s. 62). Bu bağlamda habitus, yalnızca bireyin davranışlarını belirleyen bir mekanizma değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı yeniden üreten bir dinamik olarak da değerlendirilmelidir. Öte yandan habitus, bireyler ile toplumsal konumları arasında bir köprü kurarak bu ikisi arasındaki uyumu sağlamaya çalışır (Kaplan & Yardımcıoğlu, 2020, s. 29). Bu yönüyle bireylerin toplumsal alandaki konumlarını anlamlandırmalarına ve stratejik seçimler

² Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

yapmalarına yardımcı olmaktadır. Habitus, aynı zamanda bireylerin seçimlerini ve kullanacakları stratejileri belirleyen ilkelere aracılık eder (Ritzer, 2013, s. 398). Habitus, aile ve okulda edinilen eğilimleri hafızada depolayıp, yeni durumlarda kullanıma sokan bir yapı olarak işlev görmek ve bireyin davranış kalıplarını şekillendirmektedir (Büyükokutan, 2014, s. 37). Bu çerçevede, habitus bireyleri sosyokültürel düzene bağlayan bir misyon üstlenmektedir (Calhoun, 2016, s. 103). Bireyler, radikal değişimler olmadığı sürece, sosyalleşme sürecinde edindikleri alışkanlıkları ve yatkınlıkları koruma eğilimindedirler (Jourdain & Naulin, 2020, s. 43). Bourdieu'ye göre, sermaye türlerinin habitusa dönüşmesi, yani yatkınlık, eğilim, alışkanlık ve eylem kapasitesinin içselleştirilmesi, bireyin toplumsal alandaki başarısı açısından kritik önemdedir. Habitus hâline gelen sermaye, bireyin toplumsal alandaki özgün duruşunu şekillendirecek ve onu oyunda bir adım öne çıkaracaktır. Böylece, birey yalnızca sahip olduğu sermaye türleriyle değil, aynı zamanda bu sermayeleri nasıl içselleştirip dönüştürdüğüyle de toplumsal yapının dinamikleri içinde kendine yer edinecektir.

Okullarda akademik başarının belirleyicisi, bireylerin kültürel yatırım stratejilerini kullanma farklılığında gizlidir (Burke, 2011, s. 72). Eğitim, iş ve sanat gibi farklı alanlarda toplumsal mücadeleye katılacak bireyler, özellikle kültürel sermaye birikimleri ve genel anlamda sahip oldukları tüm sermaye türleri ölçüsünde avantaj elde edeceklerdir. Bu süreç yalnızca bireyin kendisi için değil, aynı zamanda aileler açısından da kritik bir anlam taşımaktadır. Jourdain ve Naulin'a (2020) göre, toplumsal mirası akademik liyakate dönüştürmek, ailelerin kültürel ve ekonomik kaynaklarını eğitim alanında stratejik bir şekilde kullanmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, statü sahibi bireyler yetiştirmek, özellikle üst sınıflara mensup aileler için merkezi bir hedef hâline gelmektedir. Üst sınıfta yer alan bireylerin eğitim kurumlarında ve ailede edindikleri tüm pratikler, onların kültürel sermayelerinin temel taşlarını oluşturmakta ve toplumsal konumlarını pekiştirmektedir (Kaplan & Yardımcıoğlu, 2020, s. 31). Swartz'a (2011, s. 105) göre, aileler sahip oldukları kaynakları en verimli yatırıma dönüştürmek amacıyla statü edinmenin önemine güçlü bir şekilde inanırlar. Bu beklentinin bir sonucu olarak, belli düzeyde kültürel sermayeye sahip olan bireyler, bu sermayenin yeniden üretimini okul aracılığıyla sağladıkları için eğitim kurumlarını bilinçli ve stratejik bir şekilde tercih etmektedirler (Bourdieu, 2015, s. 29-30). Ailelerin eğitim tercihinde belirleyici olan okullar, genellikle egemen konumda ve prestij sahibi kurumlar olmaktadır (Swartz, 2011, s. 290). Sınıfsal sermayesi yüksek olan toplumsal kesimler, çocuklarının eğitimlerine olduğu kadar kültürel etkinliklere de özellikle yatırım yapmayı arzulamaktadırlar (Bourdieu, 2015, s. 184). Sonuç olarak, aileler yalnızca maddi varlıkların korunması ve öz kaynakların artışı için değil, aynı zamanda sosyoekonomik statülerinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla da çocuklarını kültürel sermaye açısından donanımlı bireyler olarak yetiştirmek istemektedirler. Swartz'a (2011) göre bu kaynakların çocukların eğitimi üzerinden iyi bir yatırıma dönüşmesine ihtiyaç vardır. Bu beklenti doğrultusunda aileler yalnızca bireysel olarak kültürel sermaye üretimine katılmakla kalmaz, aynı zamanda bu sermayenin kurumsal düzeyde üretilmesine de büyük önem atfederler. Zira idealize edilen birey modeli, yalnızca akademik açıdan başarılı olmakla kalmayıp fark yaratan, toplumsal alanda öne çıkan ve yüksek kültürel yeterliliklere sahip bireyler olarak inşa edilmelidir. Bu nedenle tercih edilen okulların ulusal eğitim standartlarını karşılamasının yanı sıra uluslararası düzeyde de yeterlilik sunması, ailelerin eğitim yatırımlarında özel bir öncelik hâline gelmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, özel okulların kulüp çalışmaları aracılığıyla sermaye üretim süreçlerine odaklanmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2024 yılı LGS³ puanı en yüksek olan beş özel okuldur. Çalışmada elde edilen veriler, okulların kurumsal web sitelerinden elde edilen erişim kayıtlarına

³ <https://yesimkirman.com/2024/07/15/lgs-2024-yabanci-liseler-en-son-giren-ogrencinin-puani-ve-yuzdelik-dilimi/>.

dayanmaktadır. Web siteleri belgesel tarama yöntemiyle analiz edilerek, okulların sunduğu kulüp çalışmaları, uluslararası sertifikalar, kültürel etkinlikler, sosyal ve akademik faaliyetler sistematik olarak incelenmiştir. Analiz sürecinde, kodlama ve tematik çerçeveleme teknikleri kullanılarak içerikler kültürel ve sanatsal sermaye, sosyal ve akademik sermaye, beden sermayesi ve spor, sembolik sermaye kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Araştırma kapsamında, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, Şahin Başfıncı'nın (2008) belirttiği gibi verilerin sistematik olarak taranması, kategorize edilmesi ve amaç doğrultusunda analiz edilerek yorumlanmasını içeren bir süreçtir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Veri yığını sistematik hâle getirmek amacıyla her bir özel okul için ayrı tablolar oluşturulmuştur.⁴

Bulgular ve Yorumlar

1. Robert Koleji⁵

Robert Koleji Türkçe ve İngilizce ağırlıklı dersler vermektedir. Buna ek olarak öğrenciler, Fransızca veya Almanca dillerinden birisini ikinci bir yabancı dil olarak seçebilirler. Girişimci öğrenciler yetiştirmek okulun öncelikli amaçlarından. Okul bu amaç doğrultusunda öğrencilerine yüzden fazla etkinlik seçenekleri sunmaktadır. Şiir, sergi, sahne, özel günler, konferans ve sempozyumlar, festival ve macera gezileri, felsefe ve robotik alanlarda olmak üzere farklı becerilere hitap eden kulüp çalışmaları öğrencilerin ilgisine sunulmaktadır. Bu kulüpler teknik donanım kazanmak, beceri geliştirmek, bilinç edinmek gibi farklı gelişim alanlarına yatırım yapılmasını sağlamaktadır.

Tablo 3

Robert Koleji Kulüp ve Etkinlikleri

Tema	Kulüp ve Etkinlikler	İçerik ve Amaç
Kültürel ve Sanatsal Sermaye	Sahne Sanatları Kulübü, Sanat ve Müzik Kulübü, Çello & Saksafon Kulübü, Modern Müzik Prodüksiyon Kulübü, Müzişyenlik Kulübü, Seramik Kulübü, Film Eleştirisi Kulübü, Fine Arts Festival, Lise Live, Sinema Geceleri.	Güven, disiplin ve sorumluluk duygusunu geliştirir. Öğrencinin kendini sanat yoluyla tanımasını sağlar. Enstrüman çalma becerilerini geliştirir. Sanatı teknolojiyle entegre ederek elektronik müzik yazılımını öğretir. ABRSM teori sınavlarına yönelik eğitim sunar. Kil ve seramik sanatını keşfetmeye teşvik eder. Dünya sinemasının seçkin örneklerini analiz eder. Sanatsal yeteneklerin sergilenir. Öğrencilerin müzikal yeteneklerini sergiler. Sinema kültürünü geliştiren gösterimler yapılır.
	Model Birleşmiş Milletler (MUN, Dünya Bilginler Kupası, Öğrenci Birliği.	Diplomasi ve müzakere becerileri geliştirir, dünya sorunlarına özgün bakış açısı kazandırır. Küresel bilgi yarışmalarına katılımı teşvik eder. Parlamentar süreci simüle ederek demokratik bilinci geliştirir.
Beden Sermayesi ve Spor	Field Day, Okul Balo ve Dans Etkinlikleri.	Atletik performans sergileme imkânı sunar. Sosyal ve kültürel etkileşimi artırır.
Sembolik Sermaye	Toplum Hizmeti Programı, Bosphorus Chronicle, Oda, Martı Yayınları.	Öğrencileri bilim, siyaset, ticaret, eğitim ve kültür alanlarında aktif yurttaş olmaya teşvik eder. Öğrencilere yazılı ve görsel medya üretiminde yer alma fırsatı sunar.

⁴ Tablolar yazar tarafından oluşturulmuştur.

⁵ <https://website.robcol.k12.tr/tr/ogrenci-yasami/ders-disi-etkinlikler/genel-bakis>.

Okulun sanat ve yaratıcılık kulüplerinde gerçekleştirilen etkinlikler (müzik, modern müzik, prodüksiyon, müzisyenlik, seramik, film, festival, sinema), estetik beğeni kazanımı ve sermaye edinme sürecinde önemli bir rol oynar. Sanatsal yetkinlikler, öğrencilerin profesyonel ve akademik yaşamda kültürel sermayeyi lehlerine dönüştürmelerine olanak tanır. Bu kazanım, bireyin sosyal statüsünü ve prestijini pekiştirir. Sanat ve yaratıcılık temalı etkinlikler, öğrencilere sorumluluk, disiplin ve güven kazandırırken, kültürel sermayenin sanatsal uygulamalar yoluyla aktarımını sağlar. Dijitalleşen kültürel sermaye, sanatı teknolojiyle entegre ederek yeni öğrenme biçimleri yaratır. Sanatsal pratiklerin dijital ortama taşınması, bireylere yeni bir statü alanı açar. Kültürel sermayeyi belgeleyen sınav ve sertifikalar ise akademik ve mesleki prestiji artıran unsurlar arasında yer alır. Müzakere becerilerini geliştirmek, okulun kulüp ve atölye çalışmalarında öne çıkan bir diğer önemli unsurdur (MUN, dünya bilginler kupası, öğrenci birliği). Bu çalışmalar, öğrencilere dünya sorunlarına dair özgün bakış açıları kazandırırken, prestijli ağlara erişim fırsatı sunar. İlgili kulüpler aracılığıyla kurulan bağlantılar, mesleki ve akademik fırsatlar yaratır ve sosyal hareketliliğe katkıda bulunur. Politik söylem eğitimi, öğrencilerin ilerleyen süreçte elit yönetici sınıflara erişimini kolaylaştırırken, yüksek statülü mesleklere yönelmelerine de olanak tanır. Bu süreç, profesyonel, akademik ve diplomatik alanlarda güçlü sosyal ağlar kurarak bireylerin kariyerlerinde daha avantajlı bir konuma ulaşmalarını sağlamaktadır. Spor ve beden eğitimi ile ilişkili etkinlikler (özel günler, balo, dans), takım çalışması, disiplin ve liderlik gibi sosyal açıdan değerli niteliklerin gelişimine katkıda bulunur. Balo ve dans etkinlikleri, sınıfsal aidiyet ve statü göstergesi olarak ayrıcalıklı konumları da pekiştirmektedir. Toplumsal hizmet programları, bireylerin toplumda saygınlık kazanmasının bir yoludur. Sembolik sermaye, sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla meşruiyet kazanır. Bosphorus Chronicle, Oda ve Martı gibi okul yayınları, öğrencilerin yazılı ve görsel medya alanında beceri edinmesine katkıda bulunur. Yayıncılık faaliyetleri, entelektüel kapasite ve dil yetkinliğini geliştirerek bireyi entelektüel bir özne hâline de getirir. Yıllık olarak düzenlenen etkinlikler, sınıfsal yeniden üretimin pratik yansımalarıdır. Bu etkinlikler, kültürel ve sosyal sermaye süreçlerine yönelik yatırımların toplamıdır. Katılımcılar, bu etkinlikler aracılığıyla kültürel kodlarını içselleştirerek, sınıfsal aidiyetlerini pekiştirirler. Diyebiliriz ki sanatı bilinçli bir estetik anlayışla birleştiren öğrenciler, özgün kültürel kimliklerini oluştururken, sanatın belirli türleri toplumsal ayrışmayı ve kültürel ayrıcalığı da pekiştirir. Sanatın statü belirleyici rolü, bu etkinliklere katılan bireyleri kültürel sermaye açısından avantajlı bir konuma taşımaktadır.

2. Alman Lisesi⁶

Alman Lisesi eğitim programında Almanca ve İngilizce dillerini öne çıkarmaktadır. Okul öğrencilerine disiplinler arası bir öğrenme süreci sağlamaktadır. Okulun en kayda değer özelliği ise Abitur diploması⁷ vermesidir. Abitur Almanya, Avusturya, İsviçre ve İngiltere'de üniversite eğitimi olanaklı kılmaktadır. Bu diploma, Avrupa'daki avantajlarının yanı sıra ABD'deki birçok üniversitede de başvuru aşamasında artı puan olarak değerlendirmektedir. Abitur'a sahip bireyler, Almanya'daki üniversitelere doğrudan başvuru hakkı kazanarak küresel akademik ve mesleki mobilite açısından avantajlı bir konuma ulaşmaktadır. Diploma bu yönü ile yalnızca akademik bir yeterlilik kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin uluslararası eğitim ağına entegre olmasına katkı sağlar.

⁶ <https://www.ds-istanbul.net>.

⁷ https://munih.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/01161439_alman_egitim_sistemi_denklik.pdf.

Tablo 4

Alman Lisesi Kulüp ve Etkinlikleri

Tema	Kulüp ve Etkinlikler	İçerik ve Amaç
Kültürel ve Sanatsal Sermaye	Sanat Tasarım ve Seramik Kulübü, Orkestra-Stüdyo Kulübü Koro Kulübü (Konser, yarışma, şenlik vb), Pulbiber Mahallesi Yazarlık Kulübü, Fotoğrafçılık Kulübü.	Teknik beceriler, tasarım yetkinliği ve estetik beğeni geliştirme. Yeteneği teknik donatılar ile ileriye götürme. Kültürel sermayenin sanatsal uygulamalar yoluyla aktarımı sağlanır. Müzikal yetenek geliştirme ve estetik eğitim. Beden, nefes ve ses çalışmaları yapılır. Sanatsal icra, bireyin kültürel sermayesini artırır ve toplumsal prestij kazandırır. Yazılı anlatım ve edebi üretim becerilerini geliştirme. Kültürel sermayenin akademik ve entelektüel statüye dönüşmesine katkı sağlar. Görsel sanatlar ve estetik algıyı geliştirme. Kişisel sergi oluşturma. Kültürel sermaye ile entelektüel birikimin birleşmesini sağlar.
Sosyal ve Akademik Sermaye	Model United Nations (MUN) Avrupa Gençlik Kulübü Tarih Kulübü Uluslararası Gençlik Ödülü Kulübü Felsefe Kulübü	Diplomasi ve müzakere becerilerini geliştirme, uluslararası sosyal ağlara erişim sağlama. Politik ve bürokratik elitlerle bağlantı kurarak sosyal sermayeyi artırır. Akademik üretkenliği artırma ve bireylere entelektüel statü kazandırma. Öğrencilerin çalışmaları Tarih dergisinde yayınlanır. Eğitimi tamamlayanlar Tarih Vakfı'nın vereceği sertifikaya sahip olurlar. Çalışmaların prestijli mecralarda yayımlanması kültürel ve sosyal sermayeyi pekiştirir. Alınan ödüller 130 ülkede tanınmakta. Küresel ölçekte tanınan ödüller ile bireylerin akademik ve mesleki çevrelerde kabul görmesini sağlar. Sembolik sermayeyi artırır. Şüpheli ve sorgulayıcı tavır edinme.
Beden Sermayesi ve Spor	Erkek Basketbol Futbol Kulübü Latin ve Halk Dansları Kulübü, Field Day & Gezi Kulübü Dikiş Nakış.	Takım ruhu, disiplin ve fiziksel dayanıklılığı artırma, iç disiplini sağlama. Sportif başarı, akademik burslar ve profesyonel fırsatlar sağlayabilir. Beden estetiğini geliştirme ve ritim duygusunu artırma. Sosyal çevre geliştirmelerini sağlar. Sosyal ve kültürel kodların içselleştirilmesine hizmet eder. Doğa ve macera temelli etkinliklerle fiziksel ve sosyal sermayeyi artırmak. Yaşadığı coğrafyanın bilinçli yurttaşı olmak. Kültürel ve çevresel bilinç/kimlik kazanımı sağlar. El becerisi geliştirme
Sembolik Sermaye	Psikoloji Kulübü Toplum Hizmeti Programları Uluslararası Gençlik Ödülü.	Empati ve iletişim becerilerini geliştirme. Kendini tanıma, önyargılardan arınma becerisi kazanır. Bireyin toplumsal ilişkilerde daha etkin bir aktör olmasını sağlar. Etik ve sosyal sorumluluk geliştirme. Bireyin prestijli aktör olarak tanınmasına katkıda bulunur. 130 ülkede tanınan ödüller ile akademik ve mesleki statünün güçlendirilmesi. Sembolik sermayeyi artırarak toplumsal konum kazanılmasını sağlar.

Okulun entelektüel ve sanatsal donanımı, öğrencilerin toplumsal statülerini belirleyen önemli bir faktördür. Kültürel ve sanatsal sermayenin aktarıldığı kulüp çalışmaları, estetik algının gelişmesini, teknik becerilerin kazanılmasını ve öğrencilerin sanatsal pratikleri içselleştirerek gündelik yaşamın bir parçası hâline getirmesini desteklemektedir. Bu etkinlikler, yalnızca bireysel gelişimi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda üst sınıfların estetik kodlarını pekiştirmesine de hizmet eder. Müzikal etkinlikler ve orkestra çalışmaları, beden disiplini ve sanatsal duyarlılık kazandırmada belirleyici bir rol oynamaktadır. Seçkin sanat dalları olarak görülen klasik müzik ve performans sanatları, öğrencinin kültürel sermayesini güçlendirirken, bu sanat biçimlerinin yaşamın rutin bir parçası hâline gelmesini sağlar. Benzer şekilde yazı yazma becerisi de entelektüel sermayenin kritik bir bileşeni olup, yazarlık kulüpleri aracılığıyla öğrencilerin akademik ve sanatsal prestij kazanma süreçleri hızlandırılmaktadır. Prestijli yayın organlarında yer almak, bireyin sosyal sermayesini genişletirken, entelektüel kimliğini pekiştirir. Fotoğrafçılık kulübü de benzer bir şekilde, sanatsal beğeni ve estetik normları besleyerek bireyin statü kazanmasına katkı sunar. Alman Lisesi'nde gençlik kulüpleri, öğrencilerin müzakere, diploması ve politik temsil becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu kulüpler, uluslararası ağlara entegrasyon açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Öğrenciler, bu etkinlikler aracılığıyla küresel ve bürokratik çevrelerde tanınma ve deneyim kazanma sürecine dâhil olmaktadırlar. Uluslararası Gençlik Ödülü Kulübü kapsamında verilen ödüller, küresel düzeyde tanınarak bireyin sosyal sermayesini artırmasına imkân tanımaktadır. Bu ödüller, bireyin akademik ve profesyonel çevrelerde meşruiyet kazanmasına katkıda bulunurken, prestijli pozisyonlara erişimi kolaylaştıran bir sembolik sermaye unsuru hâline gelmektedir. Bireyin entelektüel gelişimini destekleyen bir diğer önemli unsur ise eleştirel düşünme yetkinliğidir. Alman Lisesi, bu beceriyi felsefe kulübü aracılığıyla desteklemektedir. Bu kulüp bünyesinde yapılan tartışmalar, öğrencilerin soyut düşünme kapasitelerini geliştirmelerine ve akademik dünyada daha etkin bir aktör hâline gelmelerine olanak tanımaktadır. Spor, dans ve gezi kulüpleri ise bireylerin takım ruhu, liderlik ve disiplin gibi sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik işlev görmektedir. Aynı zamanda bu etkinlikler doğa bilinci, fiziksel dayanıklılık ve el becerisi kazanımını da teşvik etmektedir. Psikoloji kulübü, bu süreçte öğrencilerin kazandıkları becerileri sürdürülebilir kılmak adına önemli bir rol oynamaktadır. Empati, disiplin ve etkili iletişim becerileri, öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamlarında daha başarılı olmalarını sağlayan temel unsurlardır. Son olarak Alman Lisesinin toplum hizmeti programları, etik ve sosyal sorumluluk anlayışını teşvik ederken, bireylerin sembolik sermayelerini artırarak toplum içinde prestij kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Toplum hizmetine katılım, bireyin akademik ve profesyonel yaşamında etik bir kimlik kazanmasını sağlarken sembolik sermayeyi sosyal meşruiyet ile birleştiren bir yapı inşa etmektedir.

3. Üsküdar Amerikan Lisesi⁸

Üsküdar Amerikan Lisesi de tıpkı diğer liseler gibi sanat, bilim, dil ve küresel yaklaşım, teknolojik ve akademik yatırım, performans ve spor alanları üzerinden sermaye birikim sürecine katılmakta ve öğrencilerine çok yönlü bir gelişim imkânı sunmaktadır. Öğrenciler akademik başarının ötesinde küresel düzeyde de avantaj edinme şansını yakalamaktadır.

⁸ <https://www.uaa.k12.tr/Icerik/kulupler/276/>.

Tablo 5

Üsküdar Amerikan Lisesi Kulüp ve Etkinlikleri

Tema	Kulüp ve Etkinlikler	İçerik ve Amaç
Kültürel ve Sanatsal Sermaye	Kültür ve Şiir Kulübü Müze Kulübü Sanat ve Müzik Kulübü Heykel Kulübü Fotoğrafçılık Kulübü Müze, müzik, heykel, elektronik müzik Kulübü	Öğrencilerin kültürel birikimlerini artırarak sanatsal ve edebi üretimlerini destekler. Sanat tarihine yönelik bilinç kazandırarak estetik duyarlılığı geliştirir. Öğrencilerin yeteneklerini keşfetmelerine ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Sanatın üç boyutlu yorumlanmasını teşvik ederek öğrencilerin el becerilerini geliştirir Görsel sanatlar ve estetik algıyı geliştirme, sanatsal bakış açısını güçlendirme Müzik prodüksiyonu ve dijital sanatlar alanında beceri geliştirme. Bilgi kazandırmak, uygulamalı projelere yönlendirmek ve geleceğin dünyasına hazırlamak.
	Model Birleşmiş Milletler (MUN) Avrupa Gençlik Parlamentosu Kulübü Felsefe Kulübü (etik değerler ve felsefe) Münazara Kulübü Finans Kulübü Girişimcilik Kulübü Sinir Bilimi Kulübü Programlama Kulübü YapayZekâ Kulübü. Robotik Kulübü Fütürizm Kulübü.	Diplomasi ve müzakere becerilerini geliştirerek uluslararası ilişkiler konusunda bilinç oluşturur. Öğrencilerin politik süreçlere katılımını sağlayarak toplumsal farkındalıklarını artırır. Eleştirel düşünme, mantık ve etik konularında derinlemesine analiz yapma becerisi kazandırır. Topluluk önünde konuşma, ikna yeteneği ve analitik düşünme becerilerini geliştirir Ekonomi ve finansal yönetim konularında bilinç kazandırarak öğrencileri girişimcilik dünyasına hazırlar. Öğrencilere iş dünyasında inovasyon, liderlik ve stratejik düşünme becerileri kazandırır. Nörobilim alanında araştırma yapma fırsatı sunarak akademik çalışmalara teşvik eder Kodlama ve yazılım geliştirme becerilerini artırarak teknolojik okuryazarlık kazandırır.
Beden Sermayesi ve Spor	Basketbol, Futbol, Hokey, Masa Tenisi Kulüpleri Uzak Doğu Spor Kulübü (yelken, kayak, masa tenisi, briç, satranç) Yelken/Kayak Kulübü Dans Kulübü	Bireysel ve takım sporlarını teşvik ederek fiziksel dayanıklılığı artırır. Geleneksel dövüş sanatları aracılığıyla disiplin ve beden kontrolünü öğretir. Doğa sporları aracılığıyla fiziksel becerileri ve çevresel farkındalığı artırır. Beden hareketlerini estetikle birleştirerek ritim duygusu ve özgüveni geliştirir.
Sembolik Sermaye	Toplum Hizmeti Programı IB Diploma Programı Uluslararası Gençlik Ödülü Dergi Çalışmaları (Bosphorus Chronicle, Martı Yayınları)	Öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine katılımını teşvik ederek etik bilinç kazandırır. Uluslararası geçerliliği olan akademik program ile öğrencilerin prestijli üniversitelere erişimini kolaylaştırır. Öğrencilerin bireysel gelişimini belgeleyen ve küresel ölçekte tanınan bir ödül programıdır. Öğrencilerin yazılı ve görsel medya alanında üretim yapmasına olanak tanıyarak entelektüel prestij kazandırır.

Kültürel ve sanatsal sermaye kapsamında düzenlenen etkinlikler (şiir, müze, heykel, fotoğrafçılık), sanat ve edebiyat aracılığıyla estetik bilincin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Öğrencilerin tarihsel ve sanatsal bir perspektif kazanmaları, müzecilik kulübü ile gerçekleştirilen etkinliklerle mümkün olurken, heykel kulübü sanatı üç boyutlu bir deneyimle öğrencilere sunmaktadır. Sanatsal etkinlikler bütünüyle ele alındığında, sanatın bir sosyalleşme aracı olarak kullanıldığı söylenebilir. Fotoğrafçılık, heykel, müzik ve şiir gibi faaliyetler, bireylerin sanata olan duyarlılıklarını geliştirirken aynı zamanda kültürel sermaye edinmelerine de olanak tanımaktadır.

Öğrencilerin politik ve toplumsal süreçlere dahil olması, pek çok prestijli okulda olduğu gibi Üsküdar Amerikan Lisesinde de öncelikli bir hedef olarak görülmektedir. Model Birleşmiş Milletler (MUN) ve Avrupa Gençlik Parlamentosu Kulübü, öğrencilere küresel farkındalık kazandırmayı ve diplomatik becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Felsefe ve münazara kulübünün de bu süreci desteklediği ve öğrencilerin analitik ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek dünya meseleleri konusunda söz söyleyebilecek bireyler yetiştirmeyi hedeflediği söylenebilir. Girişimcilik kulübü, okulun önemli kulüplerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Okulun hitap ettiği sosyoekonomik sınıf dikkate alındığında, finans ve girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılması, ailelerinin ekonomik sermayelerini devam ettirmeleri açısından kritik bir önem taşımaktadır. Üst sınıf ailelerden gelen öğrenciler, ailelerinin ekonomik ve sosyal sermayesini geleceğe aktarma misyonuna sahip olup finansal okuryazarlık, ekonomi ve girişimcilik alanlarındaki becerileri edinmek kritik önemdedir. Bireysel başarı ve rekabetçilik alanında statü kazanma amacı da gözetildiğinde, bu yetkinlikler öğrencilere önemli fırsatlar sunmaktadır. Üsküdar Amerikan Lisesi, çağın gerekliliklerini dikkate alarak farklı alanlardaki sermaye birikimine de yatırım yapmaktadır. Nörobilim, programlama, yapay zekâ, robotik ve fütürizm kulüpleri ile dijital toplumun dinamiklerine uygun bir sermaye süreci yürütülmektedir. Bilhassa fen, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarının giderek daha fazla öne çıktığı günümüz dünyasında, bu becerilerin öğrencilere modern iş piyasasında rekabet avantajı sağladığı açıktır. Bu sayede öğrenciler, gelecekte mesleki ve akademik anlamda daha güçlü bir konuma ulaşabilmektedir.

Spor etkinlikleri de (basketbol, hokey, masa tenisi, uzak doğu sporları, yelken, kayak, briç, satranç, dans) öğrencilerin stratejik düşünme, iş birliği yapabilme ve liderlik becerilerini geliştirmelerinde kritik bir rol oynamaktadır. Futbol, basketbol ve hokey gibi takım sporları, yalnızca fiziksel aktivite olarak değil, aynı zamanda toplumsal hiyerarşi içinde statü ve rol kazanma sürecinin bir parçası olarak da değerlendirilebilir. Estetik gelişim ve sanatsal ifade ise dans kulüpleri aracılığıyla desteklenirken, zihinsel ve fiziksel dengenin sağlanması açısından uzak doğu sporlarına yönelik etkinlikler de öğrencilerin ilgisine sunulmaktadır. Bunun yanı sıra, yelken ve kayak gibi doğa sporları, sosyal statü ile ilişkili bir alan olarak, elit sınıfın belirli beğenilerini yeniden üretmeye ve doğa ile bireyin entegrasyonunu sağlamaya hizmet etmektedir.

Üsküdar Amerikan Lisesi, IB (Uluslararası Bakalorya) Diploma Programı ve Uluslararası Gençlik Ödülü Kulübü ile öğrencilere statü kazandıran sertifikalar, unvanlar ve prestijli bağlantılar sağlamaktadır. IB Diploma Programı, öğrencilere üniversite başvurularında önemli avantajlar sunarken, Uluslararası Gençlik Ödülü Programı, küresel çapta kabul gören bir sistemin parçası olarak öğrencilere önemli deneyimler kazandırmaktadır. Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin etik bilinçlerini geliştirme açısından kritik bir rol oynamaktadır. Sosyal meselelerde duyarlılık kazanma ve aktif yurttaşlık bilinci ile hareket edebilme noktasında, bu kulüpler öğrencilere farklı deneyimler sunmaktadır. Aynı zamanda, medya ve yazı alanındaki görünürlüğün artması için dergi çalışmaları da özellikle öğrencilere sunulmakta olup, Bosphorus, Chronicle ve Martı Yayınları gibi mecralar, öğrencilerin entelektüel sermayelerini kamuoyuna sunmalarını sağlamaktadır.

4. Koç Lisesi⁹

Koç Lisesi; sanat, bilim, küresel yaklaşım, teknolojik ve akademik yatırım ve spor alanlarında kapsamlı bir birikim süreci tasarlamaktadır. Okul, farklı disiplinler özelinde yaratıcı düşüncüyü ve sanatsal ifadeyi desteklemektedir. Okulun müfredatı, İngilizce dersleri, uluslararası konferanslar ve akademik yarışmalara katılım ile küresel ölçekte rekabet edebilecek bireyler yetiştirmeye odaklanmaktadır. Bilgisayar bilimleri, robotik ve mühendislik projeleri, dijital teknolojilerin farklı sermaye türleri ile bütünleştiği alanlar yaratarak öğrencileri çağın bilgi birikimine daha fazla yaklaştırmayı amaçlamaktadır.

Tablo 6

Koç Lisesi Kulüp ve Etkinlikleri

Tema	Kulüp ve Etkinlikler	İçerik ve Amaç
Kültürel ve Sanatsal Sermaye	Görsel Sanatlar	Eleştirel ve yaratıcı düşünme, sanat tarihi ve kültürel bilinç geliştirme.
	Müzik ve Sahne Sanatları	Sanatsal ifade yeteneği kazanma, bireysel ve toplu performans geliştirme.
	Edebiyat ve Yaratıcı Yazarlık	Edebiyat, blog yazımı ve gazetecilik aracılığıyla kültürel üretime katkı sağlama.
Sosyal ve Akademik Sermaye	Model United Nations (MUN)	Diplomatik beceriler, uluslararası ilişkilerde etkinlik kazanma.
	Uluslararası Gençlik Programları	Küresel bakış açısı geliştirme, farklı kültürler arası iletişim.
	Bilim ve Teknoloji Kulüpleri	STEM alanlarında akademik gelişimi destekleme, teknoloji odaklı projeler.
Beden Sermayesi ve Spor	Futbol, Basketbol, Voleybol	Takım ruhu, stratejik düşünme, fiziksel gelişim.
	Yüzme, Kayak, Okçuluk	Dayanıklılık, disiplin, bireysel spor performansını geliştirme
	Uzak Doğu Sporları	Fiziksel ve zihinsel dengeyi sağlama, disiplin kazandırma.
Sembolik Sermaye	IB Diploma Programı	Akademik prestij, uluslararası geçerliliğe sahip diploma.
	Akademik Olimpiyatlar	Bilimsel ve akademik başarıyı teşvik etme, araştırma odaklı öğrenme.
	Prestijli Üniversite Bağlantıları	Üniversiteye girişte avantaj sağlama, akademik ve profesyonel ağ oluşturma.

Koç Lisesinin kültürel ve sanatsal sermaye başlığı altında öne çıkan kulüp çalışmaları (görsel sanatlar, müzik ve sahne sanatları, edebiyat ve yaratıcı yazarlık) eleştirel düşünme ve sanat tarihi anlayışını geliştirmeye yöneliktir. Bu etkinlikler, öğrencilerin sanatsal ifade becerilerini geliştirerek sınıfsal aidiyet kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Blog yazımı, yaratıcı yazarlık ve gazetecilik gibi etkinlikler, sözlü ve yazılı ifade becerilerini geliştirmenin yanı sıra, toplumsal görünürlük ve prestij kazanma açısından da önemlidir. Kültürel sermayenin bu unsurları, bireylerin akademik veya sanatsal alanlardaki yetkinliklerini pekiştirerek hem rekabet ortamında avantaj elde etmelerini hem de toplumsal ayrıcalıkların kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamaktadır. Diğer okullarda da yaygın olan kulüp çalışmalarının, Koç Lisesi tarafından da benimsendiği görülmektedir. Model United Nations (MUN) ve Uluslararası Gençlik Programları, öğrencileri küresel alanda etkin bireyler olarak yetiştirmek amacıyla yönlendirmektedir. MUN, öğrencilere diploması becerisi kazandırmakta, küresel politik süreçleri anlamalarını sağlamakta ve uluslararası ağlar kurma fırsatı sunmaktadır. Aynı zamanda bu beceriler, liderlik

⁹ <https://www.koc.k12.tr/tr/koc-okulu-lise/>.

vasıflarının gelişimi için kritik bir aşama olarak da düşünülebilir. Uluslararası Gençlik Programları ise farklı kültürleri tanıma, etkileşim kurma ve iletişim becerilerini geliştirme noktasında önemlidir. Bu programlar, bireylerin küresel iş piyasasında rekabet avantajı elde etmelerini desteklemektedir. STEM alanındaki dersler ve kulüp çalışmaları da teknolojik ve bilimsel gelişmelere uyum sağlayan bireyler yetiştirmeyi hedefleyerek, akademik ve mesleki başarıya odaklanmaktadır. Voleybol, basketbol, yüzme, kayak, okçuluk ve uzak doğu sporları gibi fiziksel aktiviteler, bireylerin hiyerarşik yapıyı anlama, iş birliği yapma, liderlik becerisi kazanma ve stresle başa çıkma gibi yetkinliklerini geliştirmeye yöneliktir. Bu sporlar aynı zamanda bireysel dayanıklılığı artırma ve öz disiplin kazanma gibi hedefleri de desteklemektedir. Dolayısıyla, spor etkinlikleri rekabetçi ruhu güçlendirme, sosyal statüyü pekiştirme ve sosyal çevreyi genişletme gibi toplumsal dinamiklere de hizmet etmektedir. IB Diploma Programı, uluslararası geçerliliğe sahip akademik bir prestij sunarak, bireylerin kariyer olanaklarını genişletmeyi amaçlamaktadır. Akademik olimpiyatlara katılma seçenekleri, öğrencilerin bilimsel ve akademik prestijlerini artırmasını sağlarken, prestijli üniversiteler ile bağlantı kurma fırsatları da toplumsal statüyü pekiştirme aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu kulüp çalışmaları, öğrencileri toplumsal hiyerarşi içerisinde öne çıkarmaya yönelik bir strateji olarak değerlendirilebilir. Uluslararası geçerliliği olan diplomalar, itibarlı pozisyonların altyapısını hazırlayarak, bireylerin mesleki başarılarını desteklemektedir.

5. St. George Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu¹⁰

St. George Avusturya Lisesi; Avrupa merkezli kültürel ve sosyal sermaye üretiminde önemli bir model teşkil etmekte, dil eğitimi ve uluslararası projelerle bu süreci pekiştirmektedir. Böylece öğrencilerini yalnızca akademik bilgiyle değil, aynı zamanda küresel düzeyde geçerliliği olan entelektüel ve sosyal donanımlarla yetiştiren bir kurum olarak öne çıkmaktadır. Okulun öne çıkan en dikkat çekici uygulaması ise Matura diplomasını öğrencilerine sunmasıdır. Matura diploması, öğrencilere Avrupa akademik çevrelerinde avantaj sağlarken, Avrupa Birliği ülkelerinde kültürel sermayelerini genişletme olanağı sunar.

Tablo 7

St. George Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu Kulüp ve Etkinlikleri

Tema	Kulüp ve Etkinlikler	İçerik ve Amaç
Kültürel ve Sanatsal Sermaye	Kültür ve Edebiyat Kulübü, Felsefe ve Eleştirel Düşünme Kulübü, Sinema/Koro, Desen ve Resim Kulübü, Oda Orkestrası Kulübü, Yaratıcı Yazma Kulübü, Sergi, Tiyatro, Müzik, Canlandırma Okuma, Söyleşi, Dinleti, Festival	Sanat ve kültürel faaliyetlerle bireylerin estetik duyarlılığını ve sanatsal yeteneklerini geliştirmek, eleştirel düşünme becerilerini artırmak.
Sosyal ve Akademik Sermaye	Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü, Değerler Eğitimi ve Proje Kulübü, Medeniyet ve Girişimcilik Kulübü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kulübü, Çevre Ekoloji ve Enerji Verimliliği Kulübü, Model United Nations (MUN) Kulübü, Eğitim Söyleşileri, Seminerler, Fuar ve Geziler	Toplumsal bilinç ve sorumluluk duygusunu artırmak, akademik başarıyı desteklemek, demokratik değerleri ve sosyal girişimciliği teşvik etmek.
Beden Sermayesi ve Spor	Basketbol, Masa Tenisi, Badminton, Dans Performansı Kulübü, Salon Dansları Kulübü, Rock'n Roll Kulübü, Kamp Etkinlikleri	Beden sağlığını korumak ve geliştirmek, sportif faaliyetlerle takım ruhunu ve fiziksel dayanıklılığı artırmak.

¹⁰ <https://www.sg.k12.tr/tr/>.

Sembolik Sermaye	Matura Diploması, Uluslararası Projeler, Yurt Dışı Eğitim Olanakları, Avrupa Para Sistemi, Uluslararası Rekabet, Dış Ticaret, Uluslararası Lojistik Yönetimi, Avrupa Akademik Ortamında Avantajlar	Uluslararası geçerliliği olan diplomalar ve projelerle akademik ve profesyonel avantaj sağlamak, küresel düzeyde rekabet edebilirliği artırmak. Matura diplomasına sahip öğrenci Avusturya'daki üniversite başvurularında Avusturya vatandaşı olan öğrenciler ile aynı koşullara tabi tutulur. Bu diplomanın aynı zamanda Avrupa Birliği ülkelerinde de geçerliliği vardır.
-------------------------	---	--

St. George Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu; Kültür ve Edebiyat Kulübü, Felsefe ve Eleştirel Düşünme Kulübü, Yaratıcı Yazma, Resim Kulübü, Oda Orkestrası, Sinema ve Koro Kulübü gibi faaliyetler aracılığıyla kültürel sermayenin inşasını etkin bir şekilde desteklemektedir. Bu kulüp çalışmaları, öğrencilere yalnızca sanatsal beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onları estetik bir seçkinliğin parçası hâline getirir. Özellikle tiyatro ve yaratıcı yazma kulüpleri, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra, kültürel sermayelerini artırarak, sosyal statülerini güçlendirmelerine olanak tanır. Bu tür faaliyetlere katılan öğrenciler, sanata dair özel bir zevk geliştirerek, hâkim sınıfların estetik değerlerine daha fazla entegre olma fırsatı yakalarlar. Benzer şekilde orkestra ve koro çalışmaları, öğrencilerin belli bir sanatsal beğeni düzeyini içselleştirmelerine ve estetik anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlar.

Model United Nations (MUN) ve benzeri uluslararası odaklı kulüpler, öğrencilerin akademik ve diplomatik sermaye inşasında önemli bir araç niteliğindedir. Bu tür kulüpler, öğrencilere uluslararası ilişkiler terminolojisini öğretirken, onları küresel ölçekli sosyal ve entelektüel ağlara dahil olmaya hazırlar. Bu süreçte öğrenciler, küresel diplomasının işleyişini kavrayarak, uluslararası kariyer planlamalarına daha bilinçli bir şekilde yön verebilirler. Ayrıca, Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü gibi sosyal bilinç odaklı kulüp çalışmaları, öğrencilerin sivil toplum ve aktivizm pratikleri ile tanışmalarına imkân tanır. Bu bağlamda, sosyal sermaye yalnızca bireylerin bilgi birikimiyle değil, aynı zamanda doğru insanlarla kurdukları ilişkilerle de inşa edilmektedir. St. George Avusturya Lisesi, sunduğu bu etkinlikler aracılığıyla, öğrencilerine yalnızca akademik ve sosyal sermaye kazandırmakla kalmaz, doğru sosyal çevrelere erişim imkânı sunarak, sosyal mobilitiyi de güçlendirmektedir. Eğitim söyleşileri, geziler ve fuarlar, öğrencilerin entelektüel çevrelerle etkileşim kurmalarını sağlayarak, akademik ve profesyonel arenada prestijli bağlantılar kurmalarına yardımcı olur. Bu tür etkinlikler, bireylerin seçkin ağlara dahil olarak sosyal statülerini pekiştirmelerine katkı sunar. Badminton, basketbol ve masa tenisi gibi sportif etkinlikler, bireylerin bireysel başarı ve kolektif kendini gösterme pratikleriyle sosyal rekabetin bir parçası hâline gelmesini sağlamaktadır. Spor, yalnızca fiziksel bir etkinlik olmanın ötesinde, bireyin bedenini sosyal bir mesaj aracı olarak kullanmasını sağlar. Özellikle salon dansları, bireyin bedensel disiplin kazanmasına, estetik bir zarafet geliştirmesine ve sosyal çevrelere daha rahat entegre olmasına hizmet eden önemli bir etkinliktir. Dans, yalnızca bir hobi değil, aynı zamanda belli sosyal çevrelere giriş anahtarı işlevi gören bir pratik olarak da değerlendirilebilir. Bu çerçevede diyebiliriz ki beden sermayesi, toplumsal ayrışma ve seçkinleşme süreçleriyle doğrudan ilişkilidir.

Matura Diploması, St. George Avusturya Lisesi öğrencileri için önemli bir sembolik sermaye kaynağıdır. Bu diplomaya sahip olan öğrenciler, Avusturya'daki üniversite başvurularında Avusturya vatandaşı öğrencilerle aynı koşullara tabi tutulmakta ve Avrupa Birliği ülkelerinde geçerliliği olan akademik bir statü kazanmaktadır. Bu diploma, yalnızca akademik bir yeterlilik belgesi olmanın ötesinde, öğrencinin entelektüel kapasitesini ve uluslararası akademik topluluklara

katılım yetkinliğini resmileştiren bir belge olarak da işlev görmektedir. Eğitim sosyolojisi perspektifinden bakıldığında, Matura gibi uluslararası geçerliliğe sahip diplomalar, bireylerin akademik ve profesyonel dünyada yükselme şanslarını artıran sembolik bir güç kaynağıdır. Buna ek olarak, lojistik yönetimi, uluslararası projeler ve dış ticaret gibi konular üzerine yapılan eğitimler, küresel ekonomik sistemin işleyişine dair kapsamlı bir kavrayış geliştirerek, öğrencilere uluslararası iş piyasasında rekabet avantajı sağlamaktadır. Bu tür beceriler, bireylerin yalnızca entelektüel sermaye edinmelerine değil, aynı zamanda küresel ekonomiyle bütünleşen bir kariyer inşa etmelerine de olanak tanımaktadır.

Sonuç

Eğitim, akademik bilgi edinmek kadar sermaye birikim sürecini de destekleyen bir alandır. Okulların sadece müfredat değil, kulüp çalışmaları da sermaye edinme sürecinin önemli bir parçasıdır. Sermaye; konum güçlendirme, statü kazanma, prestij edinme gibi beklentilerin güç merkezidir. Bu yönüyle sermaye edinme, salt bireysel gelişimi besleyen bir süreç değildir. Aynı zamanda sınıflar arasındaki geçiş de belirleyen ve gelecekte bireylerin rol ve statülerini şekillendiren güçlü bir mekanizmadır. Sermaye edinme, sürekli yatırım yapılması ve farklı stratejiler ile inşa edilmesi gereken çok uzun soluklu bir süreç karşılık gelmektedir. Okulların akademik başarı, uluslararası programlar, sanat, spor gibi farklı alanlara yönelik faaliyetleri, öğrencileri sadece eğitimde değil şüphesiz ki toplumsal tabakalaşma sistemi içinde de ayrıcalıklı bir noktaya taşımaktadır. Öğrenciler, okulların sunduğu avantajların bir toplamı olarak toplumsal hiyerarşideki yerleri korumaktalar. Bu çalışma özelinde öne çıkan bulgular, özel okulların bu alanı bilinçli bir şekilde organize ettiğini göstermektedir. Lise çağındaki gençler rekabetçi bir geleceğe hazırlanırken sınıfsal ayrıcalıklarını ve farklılıklarını da yeniden üreterek yola devam etmektedirler. Çalışmada analizi yapılan okullar bireyleri sadece bilgiyle değil; sosyal ağlar, sembolik avantajlar ve kültürel kodlar ile donatarak hayata ve geleceğin iş dünyasına hazırlamaktadır. Bu yönüyle eğitim, bir kas yapma süreci olarak değerlendirilebilir. Bu süreç sadece bireysel bir çaba ile değil, bahsi geçen okulların sunduğu ayrıcalıklı olanaklar ile de şekillenmektedir.

Kültürel ve sanatsal sermaye estetik ve entelektüel birikime karşılık gelmektedir. Birçok okulun kulüp çalışmalarında ye alan orkestra/koro, sanat/tasarım, yazarlık ve fotoğrafçılık kulübü farklı beceri setlerini öğrencilere kazandırmayı amaçlamaktadır. Şöyle ki sanatsal üretimi entelektüel bir statüye dönüştüren, estetik ve sanatsal ifade gücünü artıran ve düşünsel derinlik kazanan öğrenciler kültürel sermayenin taşıyıcısı hâline gelmektedirler. Sosyal sermaye ise küresel bağlantı ve entelektüel statü açısından önemli bir kazanımdır. Bu sermaye, ağlara erişim ve akademik tanınırlık açısından kritik önemdedir. MUN, gençlik, tarih, felsefe kulübü özelinde öne çıkan etkinlikler ile bireylere uzun vadeli mesleki başarının altın kuralları öğretilir. Spor, fiziksel ve sosyal disiplini sentezleyen bir öze sahiptir. Basketbol, futbol, dans, özel günler, gezi türünde öne çıkan kulüpler, fiziksel yetkinlik kadar sosyal yetkinliğini de öne çıkarmayı amaçlamaktadır. Son bir sermaye türü olan sembolik sermaye ise sosyal sorumluluk ile toplumsal prestijin bir sentezidir. Psikoloji, toplum hizmet programları, gençlik ödülleri gibi etkinlikler etik değerlere sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenciler, bu etkinlikler ile toplumsal bir kimlik kazanabilir, sorumluluk duygusu edinebilir, toplumda saygınlık kazanabilirler.

Çalışmada öne çıkan bulgular göstermektedir ki okulları kulüp çalışmaları özelinde sunulan imkânlar, öğrencileri sadece bilim ve teknolojiye hâkim bir dünya vatandaşı olarak yetiştirmiyor. Buna ek olarak öğrenci, belli bir estetik ve sosyal sermaye ile hayatın farklı alanlarında konumlandırılıyor. Sanat ve müzik kulüpleri bireyi bir orkestranın sahip olduğu uyuma benzer hareket etmeye teşvik ediyor diyebiliriz. MUN ve münazara tarzındaki etkinlikler ise politik ve diplomatik olarak geleceğin siyaset sahnesinde yer almanın ön hazırlıklarıdır. Diploması odaklı kulüpler kriz yönetimi, liderlik, stratejik düşünme becerisine hazırlık yapılması anlamında kritik önemdedir. Bu kulüpler, aynı zamanda geleceğin iş dünyasında başarılı olmak için gerekli

olan yatırım stratejileri ve ekonomik okuryazarlık için de ayrıcalıklı avantajlar sağlamaktadırlar. Şöyle ki bireylerin yatırımcılar ile iletişim kurma, iş planı hazırlama ya da start-up kültürünün giderek önem kazandığı bir dönemde pazar analizi yapma gibi beceriler ile fark yaratmaları beklenmektedir. Bu çabaların tümü, küresel iş piyasasında güçlü bir konuma ulaşmak için önemlidir. Uluslararası sertifikalar ve prestijli diploma programları ise hem iş dünyası hem de akademik beklentiler anlamında birer kozdur. Okullar öğrencilerini geleceğin iş dünyasında rekabet üstünlüğünü elde edebilmeleri yönünde motive etmektedir. Finans, girişimcilik, teknoloji ve ekonomi alanında öne çıkan kulüpler bireylerin iş dünyasının sert koşullarında var olabilmeleri için gerekli donanımları kazandırmaktadır. Sportif faaliyetler ayrıcalıklı sosyal çevreler için sembolik bir önem taşımaktadır. Pek çok okulun kulüp çalışmasında öne çıkan ayrıcalıklı uğraşlar elit zümrelerin kendi sosyal kodlarını içselleştirme sürecinin bir parçasıdır. Sosyal hizmet çalışmaları bazı okullara kabulde önemli bir unsurdur. Yapay zekâ, robotik kodlama, fütürizm ile ilgili kulüpler ile kazanılan dijital beceriler klasik sermaye unsurları ile birleşerek, öğrencileri sadece akademik alanın değil dijital platformların da bir parçası hâline getirmektedir.

Bu sürecin en büyük aktörlerinden birisi şüphesiz ki ailelerdir. Üst sınıf aileler çocuklarının özellikle de ekonomik alanda güçlü, bağımsız ve rekabet koşullarına sahip özellikler ile donatılmasını beklemektedirler. İş dünyasının küçük bir modeli ile kulüp çalışmaları üzerinden tanışan öğrenciler, prestij kazanmak kadar ekonomik ve sembolik sermayeyi artırmanın yöntemlerini de öğrenmektedir. Aileler özelinde sermaye edinme süreci stratejik bir yatırımdır. Çünkü aileler için okul sadece bir eğitim ve öğrenme yeri değil aynı zamanda bütün kazanımların güvence altına alınmasının da bir aracıdır. Bu okulların eğitim programından geçen öğrenciler, elit çevrelere daha kolay uyum sağlar, prestijli üniversitelerden daha kolay kabul alabilir, iş yaşamında rekabet avantajı edinirler. Okulların uluslararası bağlantıları ailelerin tercihlerini etkileyen bir diğer değişkendir. Bu bağlantılar ile öğrenciler küresel ağların bir parçası olmaktadır. Yeni kariyer fırsatları, farklı sosyal çevreler ile temas kurma, ekonomik ve sosyal mobilitiyi sağlamak gibi türlü seçenekler öğrencilere sunulmaktadır. Bu girişimlerin hepsi aileler için bir prestij göstergesidir.

Kaynakça

- Aktay, Y. (2016). Pierre Bourdieu ve bir Maxwell cini olarak okul. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 473-498). İletişim Yayınları.
- Aydın, H. İ. (2016). *Sosyal sermaye ve kalkınma*. Efil Yayınevi.
- Bennett, T., & Savage, M. (2004). Introduction: Cultural capital and cultural policy. *Cultural Trends*, 13(2), 7-14. <https://doi.org/10.1080/0954896042000267116>
- Bourdieu, P. (2013). *Seçilmiş metinler* (L. Ünsaldı, Çev.). Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron J. C. (2014). *Vârisler, öğrenciler ve kültür* (L. Ünsaldı & A. Sümer, Çev.). Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P., & Passeron J. C. (2015). *Yeniden üretim: Eğitim sistemine ilişkin bir teoremin ilkeleri* (A. Sümer, L. Ünsaldı & Ö. Akkaya, Çev.). Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayrım, beğeni yargısının toplumsal eleştirisi* (D. F. Şannan & A. G. Berkkurt, Çev.). Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P. (2016). Vive L Crise! Sosyal bilimde heterodoksi. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 33-49). İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (2016). *Düşünümsel sosyolojiye davet* (N. Ökten, Çev.). İletişim Yayınları.
- Bouvier, M., Ibarolla, A. J. & Pasquarelli, N. (1977). *Ekonomi sözlüğü*. Sosyal Yayınları.
- Budak, Ö. (2015). *Türkiye'de kapitalist yöneticiler sınıfı*. Ayrıntı Yayınları.

- Burke, P. (2011). *Tarih ve toplumsal kuram* (M. Tuncay, Çev.). Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Büyükokutan, B. (2014). Amerikan sosyoloğu olarak Pierre Bourdieu. *Cogito*, (76), 33-41.
- Calhoun, C. (2016). Bourdieu sosyolojisinin ana hatları. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 77-31). İletişim Yayınları.
- Çelik, Ç. (2014). Sosyal sermaye, ebeveyn ağları ve okul başarısı. *Cogito*, (76), 265-289.
- Durmuş, H. E. (2020). *Pierre Bourdieu sosyolojisi ışığında Türk tiyatro alanında çevirinin rolü ve dostlar tiyatrosunun konumu*. Hiper Yayınları.
- Etil, H., & Demir, M. (2014). Pierre Bourdieu'nün bilim sosyolojisine katkısı: "Alan teorisi", "habitus" cini ve refleksivite talebi. *Cogito*, (76), 312-349.
- Göker, E. (2007). Araştırma tasarımı açısından Pierre Bourdieu'nün sanat sosyolojisi. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 525-558). İletişim Yayınları.
- Göker, E. (2016). Ekonomik indirgemeci mi dediniz?. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 277-302). İletişim Yayınları.
- Hazır, I. K. (2014). Bourdieu sonrası yeni eşitsizlik gündemleri: Kültürel sınıf analizi, beğeni ve kimlik. *Cogito*, (76), 230-261.
- Huang, X. (2019). Understanding Bourdieu-cultural capital and habitus. *Review of European Studies*, 11(3), 45- 49. <https://doi.org/10.5539/res.v11n3p45>
- Jourdain, A., & Naulin, S. (2020). *Pierre Bourdieu'nün kuramı ve sosyolojik kullanımları* (Ö. Elitaz, Çev.). İletişim Yayınları.
- Kaplan, M., & Yardımcıoğlu, M. (2020). Alan, habitus ve sermaye kavramlarıyla Pierre Bourdieu. *Habitus Toplumbilim Dergisi*, (1), 23-38. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1197923>
- Kataoka, E. (2017). Cultural prestige and classificatory systems as class habitus: Gendered "view" of culture and effect of inter-generational social mobility. *Journal of the Faculty of Letters, Komaşawa University*, (75), 105-133.
- Keleş, H. N. (2012). *Sosyal sermaye*. Eğitim Yayınevi.
- Kleanthous, I. (2018). Bourdieu'nün uygulanması ergenlik dönemindeki öğrencilerin yükseköğretim tercihlerinde algılanan ebeveyn etkisinin incelenmesi. İçinde M. Murphy (Ed.), *Sosyal teori ve eğitim: Foucault, Habermas, Bourdieu ve Derrida'yı anlamak* (ss. 245-271). Eğitim Kitabevi.
- Lamont, M., & Lareau, A. (1988). Cultural capital: Allusions gaps and glissandos in recent theoretical developments. *Sociological Theory*, 6(2), 153-168. <https://doi.org/10.2307/202113>
- Miller, G. (2012). *Tüketimin evrimi: Cinsiyet, statü ve tüketim* (G. Vardar, Çev.). Alfa Basım.
- Öğüt, V. S., & Çeğin, G. (2010). *Toplumsal sınıfların ilişkisel gerçekliği*. Tan Kitabevi Yayınları.
- Prieur, A., & Savage M. (2013). Emerging forms of cultural capital. *European Societies*, 15(2), 246-267. <https://doi.org/10.1080/14616696.2012.748930>
- Ritzer, G. (2013). *Modern sosyoloji kuramları* (H. Hülür, Çev.). De ki Sosyoloji Yayınları.
- Ritzer, G., & Stepnisky, J. (2013). *Çağdaş sosyoloji kuramları ve klasik kökleri* (I. Ertuna, Çev.). De ki Sosyoloji Yayınları.
- Savage, M. (2014). Pierre Bourdieu'nün kayıp kent sosyolojisi (E. Soytemel, Çev.). *Cogito*, (76), 106-120.
- Swartz, D. (2011). *Kültür ve iktidar, Pierre Bourdieu'nün sosyolojisi* (E. Gen, Çev.). İletişim Yayınları.

- Şahin Başfıncı, Ç. (2008). Bir pazarlama iletişim medyası olarak web ortamında içerik analizi yapmanın güçlükleri ve olası çözüm önerileri. *Yönetim*, 19(61), 52-71.
- Thomas, K. (2019). *The paradox of creativity in art education: Bourdieu and socio-cultural practice*. Springer International Publishing.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük* (11. baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Wacquant, L. (2014). Bourdieu'yla birlikte Loic Wacquant'la söyleşi. *Cogito*, (76), 445-450.
- Wacquant, L. (2016). Pierre Bourdieu: Hayatı, eserleri ve entelektüel gelişimi. İçinde G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı & Ü. Tatlıcan (Der.), *Ocak ve zanaat, Pierre Bourdieu derlemesi* (ss. 53-76). İletişim Yayınları.
- Wallace, R. A., & Wolf, A. (2013). *Çağdaş sosyoloji kuramları klasik geleneğin genişletilmesi* (L. Elburuz & M. R. Ayas, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Yıldırım A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Web Kaynakları

- Robert Koleji (2025, 13 Mart). *Genel bakış*. <https://website.robcol.k12.tr/tr/ogrenci-yasami/ders-disi-etkinlikler/genel-bakis>
- Alman Lisesi (2025, 13 Mart). <https://www.ds-istanbul.net>
- Üsküdar Amerikan Lisesi (2025, 13 Mart). *Kulüpler*. <https://www.uaa.k12.tr/Icerik/kulupler/276/>
- Koç Lisesi. (2025, 13 Mart). <https://www.koc.k12.tr/tr/koc-okulu-lise/>
- St. George Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu (2025, Mart 13). *Sosyal Etkinlikler*. <https://www.sg.k12.tr/tr/>